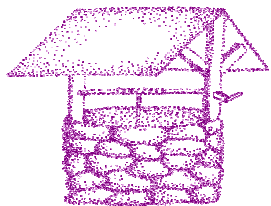


דמשק אליעזר



יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפלער שליט"א

בן הגה"צ ר' יצחק נפתלי קנאפלער זצוק"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה

ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפלער זצוק"ל, אבדק"ק טיינע יצ"ו, ומח"ס מנורת אהרן

גליון בדברי תורה ובהלכה ואגדה, פנינים יקרים לכבוד שבת קודש וכו' ובדברים העומדים ברומז של עולם

• עש"ק מטות מסעי, ערב ר"ח אב תשפ"ה - שנה י"ב גליון י"ז (ר"ל - 230) •

**היות כי בספרי שו"ת ניב אליעזר חלק א' וב' [הכולל בתוכו
לערך ד' מאות שאלות ותשובות] נשמטו בטעות ע"י המדפיס
איזה תשובות, מאת שני המאורות הגדולים מגדולי
הדור הקודם שזכיתי לבקר בהיכלם, הלא המה:**

הגה"צ רבי לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל

אבד"ק צעהלים ומח"ס שו"ת מגדלות מרקחים, בן להגה"ק בעל "ערוגות הבושם" זצ"ל

הגה"ק רבי רפאל בלום זצ"ל

האדמו"ר מקאשוי ומחבר ספרי 'ברכות שמים' על הש"ס ושו"ת, 'טל השמים', ושא"ס

(א) בענין תיקון כלי [בדין החזרת מוכין לבר וקשירת הזיפער בשבת]

(ב) בענין לאכול עוגה שכתוב עליה אותיות, ובדין ספר שנכתב

בחדר הדפים ופתיחת מנעול, [ועוד כמה שאלות]

על כן כדי לתקן העיוות אמרנו להדפיס גליון מיוחד ולהעתיק שתי
תשובות אלו, למען יעמדו ימים רבים, וזכותם יגן עלינו ועל כל ישראל

הערות והארות מתקבלות בחיבה

❖ RABBI ALEXANDER KNOPFLER • 1564 - 48 STREET • BROOKLYN N.Y. 11219

❖ TEL: (917) 755-4864 • FAX: (718) 437-3388 • Email: 7554864@gmail.com

מערכה יא

בדין החזרת מוכין לבר וקשירת הזיפער בשבת

סימן א

שבת מ"ח ע"א - רב חסדא שרי לאהדורי אודרא לצי סדיא צשצתא איתיביה רב חנן בר חסדא לרב חסדא מתירין בית הלואר צשצתא חצל לא פותחין ואין נותנין את המוכן לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ציו"ע וא"ל צשצתא לא קשיא הא צחדתי הא צעתיקא וכו' ופירש"י ז"ל צחדתא שלא היה מעולם לתוכו אסור דהשתא עמיד ליה מנא, והרמב"ם כתב צפרק כ"צ הל' כ"ג והתופר מאצות מלאכות, לפיכך אסור למלאות הכר והכסת החדשים צמוכין גזירה שמה יתפור חצל מוכין שנשרין מן הכר או מן הכסת מחזירין אותן צשצתא - והנה הרמב"ם שכתב העטם גזירה שמה יתפור אפשר להסביר החילוק צין חגשים לישנים דצחדשים אדם מקפיד מאוד וצבול ע"ז ע"כ חיישינן שמה יתפור משא"כ צישנים כיון שנקרע ונשרו שוצ אינו צבול כ"כ כשיחזור דניחוש שמה יתפור.

אך שמעתי מקשים לדברי רש"י ז"ל שמפרש העטם דהשתא עמיד ליה מנא למה לא יתחייב כשנשרו ומחזירו גם צעתיקא, דהלא כשהכר צפני ענמו אין עליו שם כלי וכשנותן המוכין אז קמשוי לי' כלי א"כ כשנופלין המוכין מן הכר צטיל מיניה תורת כלי א"כ עכשיו כשמחזירו שנית למה לא יתחייב עוד הפעם.

ונראה דתריץ דצשצתא דף ק"צ ע"צ תנן, העושה נקב צלול של תרנגולים רב אמר משום צונה ושמאל אמר משום מכה צפעיש וכו' וכתב הר"ן, ומקשו, הכא היכא אמר רב משום צונה והא קי"ל צפ"צ דיו"ע (ד' כ"צ) שאין צנין צכלים ואין סתירה צכלים, י"ל דכי אמרינן הכי הני מילי צכלי שנתפרק כגון מנורח של חוליות חצל עושה כלי מתחילו לא מקרי צנין צכלים חלא עושה כלי מיקרי, ומחייב משום צונה, ולא עוד חלא חפילו כלי שנתפרק ולריך חומן

צחזרתו כל שהחזירו חייב עליו משום צונה שמשעה שנתפרק ואין הדיוט יכול להחזירו צטל מתורת כלי וכו' משמע מזה דכל זמן דצקל יכול להחזיר הדצר כמו שהיה מקודם לא צטיל מתורת כלי שהיה מקודם - ממילא ה"ה כאן צמוכין כיון שצקל יכול להחזיר לא צטיל שם כלי הראשון, וכן מלאתי צס' קלות השלחן (צדי השלחן) שהמנא הוא הכר והאיסור הוא משום תיקון כר וכסות, ואע"פ שבר ריק הוא ג"כ מנא כמו כל הצגדים דלא גרע מכיס וכיוצא מ"מ ע"י נתינת המוכין יורד עליו תורת כלי חדשה שנעשה צר וראוי לשכיבה מה שלא היה מקודם לכן צחדתי אסור, חצל צעתיקי שכבר היה צבר זה מותר להחזירה כיון שהכר היה ראוי צבר לשכיבה ומה שנפלו מן המוכן ממנו אין זה ציעול גמור שהרי לא נתהוו שום קלקול צעלם הכר והמוכן שנפלו צקל הוא יכול להחזיר ע"כ אין צהחזרתן משום מתקן מנא. (וכעין זה חיתא צשו"ע סי' שצ"ז ושם צמג"א סק"ז וע"ש צפמ"ג ח"א סק"מ) ועיין צכף החיים סי' ש"מ אות ע' חצל אסור ליתנס לכתחילה צכסת חפילו עמדו צתוך כר אחר חלא שלא עמדו צתוך כר זה יש צהחזרתן משום עושה כלי - וצאות ע"א כתב ויש ליזהר שלא להניח צגדים צתוך הכיס כדי שיהיה כמו כר לשכב.

והגה נסתפקתי לשיטת הרמב"ם שכתב גזרה שמה יתפור אם יהי' מוקף מכל הצדדים הנקרא "זיפער" צלע"ז דאין צזה חשש שמה יתפור שמה יהא מותר ליתן חפילו צחדתא חפילו אם נאמר דמותר, אפשר לאסור מטעם אחר כיון שהוא סוגר הכר הזה לימים רבים יש חשש איסור קשירה צזה, (עיין סי' שצ"ז סק"א צמג"א) חצל צלאו הכי אפשר לומר דאסור הגם דהעטם צטיל חצל הגזירה קיימת עיין צחלהש"ק סי' של"ח ס"ק א' וע"ע סי' רנ"ג סק"י צמג"א.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

סימן ב

בעזה"י אור ליום ג' וילא תשל"א לפ"ק.

כבוד הרבני המופלג בחו"ש כ"ש

מו"ה אלכסנדר אליעזר קנאפפלער נ"י.

הנה מכתבו הגיע לידי ומחמת עירדות שונות אשיבו בקילור נמרץ. בראש, מה שתמה על טעמא דרמז"ס צמוכין משום גזירה שמא יתפור, ותמה מה חילוק בין מוכין שנפלו מן הכר לבין למלאות הכר מתחילה. ואני לא הצנתי מפני מה לטעמא דרש"י בשבת דף מ"ח. דכתב משום דהשתא עבד לי' מנא, נוחא לי', והלא לטעמא דרש"י יש ג"כ להקשות מפני מה אם המוכין הי' כבר כבר לא שייך לומר דמשוי לי' מנא. וזאת הפשט דרמז"ס הוא, דמיירי כבר שמעולם לא הי' תפור והשתמשו בו כך בלא תפירה, וא"כ לא שייך למיגזר שמא יתפור דהא אינו מקפיד שיהי' תפור, ולכך נפלו המוכין ממנו מפני שלא הי' תפור, משא"כ כבר שלא הי' ממולא צמוכין חיישין שמא יתפרנו כדרך העולם שמשתמשין בו בתפורין, אבל טעמא דרש"י קשה להבין מפני מה אם כבר הי' בו המוכין לא משוי לי' מנא.

ומש"כ דזכר עם זיפערס יש חשש קשירה, זה אינו, דהא עשוי לפתוח ולסגור וחז"ל כמו תיבה שעשוי לפתוח ולסגור כמש"כ הרמ"א צסי' תרכ"ו לענין גג, וממילא לטעם הרמז"ס מותר למלאות מוכין לחוכו, אבל אנו לריכין לחוש גם לטעם רש"י.

ומה שנסתפק בצגד שהכוצים משימים שם נייר מחובר צעני תכופות, הנה אם לריך לו דהיינו ששמו כתוב עליו ולריך לו שלא יתחלף, אז מותר [תלחת צו] אם הוא מחובר צעני תכופות, עיי' סי' ש"א סעיף כ"ג דרמ"א וטו"ז ומג"א.

כ"ז כתבתי בחפזון רב, והנני בזה כו"ח ברגשי כבוד,

הק' לוי יצחק גרינוואלד.

[ה"ה הגה"צ אבד"ק צעהלים זצ"ל, מח"ס שו"ת מגדלות מרקחים, בן להגה"ק בעל "ערוגות הברושם" זצ"ל]

סימן ג

בס"ד, יום ו' עשצ"ק לס' ולויתי את ברכתי תשמ"ו

לפ"ק ברקלין נוא יארק יל"ו

ברכות שמים מעל תהא רוצלת עלי ראש ידי"ג

עורך הירחון ברם שלמה

אחדשתה"ר כה"ו

הן נדפס בברם שלמה (גליון פ"ג) של שנה זאת תשובתו של הגה"ל המפורסם האצדק"ק לעהלים זל"ל, אשר כתב אלי עוד בשנת תשל"א לפ"ק להשיב על שאלתי בדברי הרמז"ס בפכ"צ מהלכות שבת הלכה כ"ג שכתב: אסור למלאות הכר והכסת החדשים צמוכין, גזרה שמא יתפור, אבל מוכין שנשרו מן הכר או מן הכסת מחזירין אותו בשבת, עכ"ל. ותמתי על טעמא דרמז"ס דמאי שנא בין מוכין שנפלו מן הכר לבין למלאות הכר מתחילה. וצחוק תשובתו אשר השיב לי כתב בין יתר הדברים וזה"ל: ואני לא הצנתי מפני מה לטעמא דרש"י בשבת דף מ"ח, דכתב משום דהשתא עבד לי' מנא, נוחא לי' והלא לטעמא דרש"י יש ג"כ להקשות מפני מה אם המוכין הי' כבר כבר לא שייך לומר דמשוי לי' מנא וכו', עכ"ל. ולעג"ד אמרתי לתרץ תמיהת הגה"ל זל"ל עפ"י מה דאיתא (שבת ק"ג): תנן העושה נקב בלול של תרנגולים, רב אמר משום צונה, ושמואל אמר משום מכה צפטיש וכו', וכתב הר"ן, ומקשו, הכא היכא אמר רב משום צונה, והא קי"ל צפ"צ דיו"ע (דף כ"ג) שאין צוין בכלים ואין סתירה בכלים, י"ל דכי אמרין הכי הני מילי בכלי שנתפרק, כגון מנורה של חוליות, אבל עושה כלי מתחילתו, לא מקרי צוין בכלים, אלא עושה כלי מיקרי ומחייב משום צונה, שמשעה שנתפרק ואין הדיוט יכול להחזירו בעל מחורת כלי וכו', עכ"ל. הרי משמע מזה, דכל זמן שצקל יכול להחזיר הדבר כמו שהי' מקודם, לא צטיל מחורת כלי שהי' מקודם, ממילא י"ל דה"ה כאן לענינו צמוכין, דכיון שצקל יכול להחזיר, לא צטיל שם כלי הראשון.

וכן מלאתי ראיה לדברי צס' קלות השלחן (צדי השלחן) אות צ' שכתב, וזה"ל: לכאורה י"ל כונת רש"י

וצמ"א ס"ק ע' וצט"ז ס"ק ד' וצמשה צורה ס"ק י"א).

היוצא לנו מדצריהם, דלפי דצרי החלקת יעקב אפילו צעתיקא אס שהו זמן הרצה, אסור להחזיר צצצת, ולפי דצרי המנחת ילחק אס דצר המוכנס חדתא, אפילו דצר המכנסו צו עתיקא, עכ"ז אסור לעולם ולפי דצרי הכף החיים, לעולם אסור אפילו צעתיקי, אס לא הי' מעולם צזה הכר. ולפי"ז נסתפקתי, כי מאחר שלא נתנו לדצריהם שיעורין, א"כ לריך צירור איזה נקרא חדש ואיזה ישן, וכמה הוי שיעור שהיי' שאסור אפילו צעתיקא לפי דצרי החלקת יעקב הנ"ל, על כן הנני להליע את שאלתי לפני כבוד הרצנים הגאונים, צני תורה וצני כוללים, ולכל קוראי הירחון כרס שלמה, אס יש את נפשם לצרר ספק זה צאר היטב, כדי לצרר את מקחו של אותו לדיק וגאון מנוח זל"ל, ולקצוע הלכה צישראל, להגדיל תורה ולהאדירה.

צתודה רצה והערלה.

דק' אלכסנדר אליעזר קנאפפֿלער

*

סימן ד

צ"ה אור ליום ד' נלו"י תש"ל לפ"ק אירווינגטאן יע"א.

שלו"ס וכע"ס וכוח"ע לכבוד הצ' כהלכה מו"מ כ"ה אלכסנדר אליעזר קנאפפֿלער נ"י ויצרח כאור לח.

אחדש"ה מכתצן מעולפת צד"ת הגיעני ציום ה' העל"ע, ולמרות הערדות אקח מעט פנאי להשיצ צקולר אמרי"ס צע"ה.

א) מה שהוקשה לך צד' המג"א (סי' ש"מ סעי' ח', ס"ק י"ד) צנותן מוכין צכר דאס חדשים חייצ לרש"י משום דמשוי לי' מנא, ולרמז"ס משום שמא יתפור, והצאת לי' הרמז"ס, והוקשה לך מה נפק"מ צין ישן לחדש לענין חשש של שמא יתפור את"ד, הגה כל דצר חדש אדם צהול לגמרי ולהנות צו ע"כ חייש, לא כן צדצר ישן, אינו צהול עליו כ"כ, ולא חיישי צזה שיתפרנו צצצת, וע' סצרא כעין זה צצילה (ג' ע"א) צחוס' שס.

צמש"כ דהשתא עצידי לי' מנא, דהיינו שהמנא הוא הכר, והאסור הוא משום תיקון כר וכסת, ואע"פ שכר ריק הוא ג"כ מנא כמו כל הצגדים, דלא גרע מכיס וכיוצא, מ"מ ע"י נתינת המוכין יורד עליו תורת כלי חדשה שנעשה כר וראוי לשכיצה מה שלא הי' מקודם, לכן צחדתי אסור, אצל צעתיקי שכצר הי' צכר זה, מותר להחזירה, כיון שכצר הי' ראוי צכר לשכיצה, ומה שנפלו המוכין שנפלו צקל הוא יכול להחזירן, ע"כ אין צהחזרתן משום מתקן מנא, (וכעין זה איתא צשו"ע סי' שר"ז ושם צמג"א סק"ז, וע"ש צפמ"ג א"א סק"מ), ועיין צכף החיים סי' ש"מ אות ע' שכתצ, אצל אסור ליתנס לכתחילה צכסת, אפילו עמדו צתוך כר אחר אלא שלא עמדו צתוך כר זה, יש צהחזרתן משום עושה כלי. ולהלן צאות ע"א כתצ, ויש ליזהר שלא להניח צגדים צתוך הכיס, כדי שיהי' כמו כר לשכצ, עכ"ל.

אחר כתצו זאת האיר ה' את עיני צדצרי המאירי (צמסכת שצת דף מ"ח ע"א) שהסציר הענין צאר היטב, וז"ל צתוך דצרי: שאין זה עשיית כלי, אחר שהדיוע יכול להחזירם, ואין לריך אומן וכו', עכ"ל. ועיי' עוד צשפת אמת, שצת דף מ"ח ע"א, מה שכתצ שם צזה הענין, עיי"ש.

וראיתי צשו"ת צאר משה ח"ג סי' פ"ח אות י"ז, שמתיר להחזיר הפועטר ליינינג ציום השצת, ודצרי היתרו מיוסדים עפ"י אופן הנ"ל היינו משום עתיקא, דצכה"ג שרי צין לרש"י וצין להרמז"ס, ומשום קשירא לית לן צה. אמנס צשו"ת חלקת יעקב ח"ד סי' כ"א, וסי' כ"ע, העלה לאיסור להחזיר את הפועטר אל המעיל צהתחלת ימי החורף צעלם יוס השצת, דמאחר שהורידו כל משך ימי הקיץ, הוי כאלו הם חדשים, ויש להם דין חדתא ולא עתיקא, ולא צצאר משה הנ"ל. ועין עוד צשו"ת מנחת ילחק ח"ח סי' ל' צענין אס שרי לנפוח העוצ"ס ע"י אויר, ומסיק שם להלכה דאף שהי' נפוחים מכצר פעם אחת או שתיס, עכ"ל לא פקע מיני' שם חדתא, מאחר שהני אוירא צכר חלק ואזיל מיני', ומה שנפח כעת, הרי הם חדשים מקרוב צאו, ויש להם דין חדתא, ואסור. (וע"ע צש"ל סימן שר"ז סעיף ג' צרמ"א

שם דקו' זו אחתי קשה, וכתב המחש"ש דדעת המג"א בלח"מ דלרצ יש צ' חיוצים, וצמנחת חינוך (מלאכת צונה) נקט ג"כ הכי לצירור, כדצרי לח"מ דלרמז"ס צ' חיוצים יש, והיצא שם דעת הפני"י דסובר דלרמז"ס רק חיוצ א' יש, וכ' הפני"י דצכלי אשר תחילתו וגמרו מיד, אז לא שייך מצ"פ רק או צונה או צמ"פ, וצזה פליגי רצ ושמואל ע"כ, וכ' המנ"ח דלא נראה כן אלא לרצ צ' חיוצים יש ע"ש, הנה לפי דצרי הפני יהושע אחי שפיר הכל וכמו שכתבנו, דצאמת לרצ רק משום צונה, ולשמואל רק משום מצ"פ, והינו כיון שלא מחוסר עוד מלאכות א"כ הכל נעשה צפעס א', ע"כ לרצ משום צונה ולשמואל משום מצ"פ, וסחירת הרמז"ס מיושב כמ"ש המג"א דצפכ"ג איירי בתלוש, וליכא משום צונה, שוב חייב משום מצ"פ, לא כן כאן איירי (צפ"י) צמחוצר ע"כ פסק כרצ דמשום צונה חייב, וא"כ, והסתירה השני (דהלכה ע"י צפ"י) דנקב כל שהוא צין צעץ כו' צין צצנין צין צכלים חייב משום מצ"פ, היינו צמקום שלא נעשה צפעס א' וכסדרת הפני"י ועל דרך זה א"ש הכל, ויש להאריך צענין מצ"פ הרבה.

ד) ועתה נחזור לענין מוכין צכר, לפי הג"ל שפיר י"ל דכיון דהרמז"ס סבר דצלא חפירה לא נגמר הכלי דהיינו הכר החדש, שוב אם יתפור אז לא שייך מצ"פ, וכנ"ל דציש מלאכה אז לא מחייב רק משום אותה המלאכה, ע"כ לא הי' יכול הרמז"ס לשיטתו לסבור כאן כרש"י, גם צפשעות צלא כל הג"ל י"ל דרמז"ס סובר דליכא גמר עשיית כלי צלא חפירה וא"כ הכל משום חשש חפירה וא"ש.

ה) והנה צסוגי' זו (מ"ח ע"א) דמחלק הש"ס צין חדתי לעתיקי פשוט לכל מעיין דקאי על הצי סדיא, והכוונה דצנתינתו המוכן לצי סדיא משוי להצי סדיא מנא שזהו תכלית הצי סדיא ועתה נגמר תכליתו, וזהו פי' רש"י ז"ל דמשוי לי מנא וכן מוכח ל' הראשונים ושו"ע, וצצירור יותר לפי לשון הרמז"ס שמא יתפור, א"כ הכוונה של הגמ' על הצי סדיא דא"א לפרשו צענין אחר, וצזה אין חילוק

צ) רק מה שיש לעיין, למה מיאן הרמז"ס צטעמו של רש"י, הרי מצואר צשצת (ע"ה ע"ב) דכל דצר שהוא משום גמר מלאכה שייך צו מכה צפעיש, וכן צזה דמשוי לי' מנא, ונראה צהקדם מה צהקשה הלח"מ (צפ"י מהל' שצת) דצעושה נקב צלול כ' הרמז"ס דחייב משום צונה ולמה לא כ' ג"כ משום מצ"פ, ולא העלה טעם צרור צזה ע"ש דצ"ק, ולכאור' הי' אפשר לומר, דהנה תקשה לכאור' כיון שכל גמר מלאכה יש משום מכה צפעיש א"כ לא משכח"ל שום מלאכה שלא יתחייב שני חיוצים כגון צונה ומכה צפעיש, וכן צשאר מלאכות, אמנם ל"ק דצונה כל שהוא חייב, אפי' לא גמר המלאכה, וא"כ צצונה לדוגמא צלא גמר מלאכה יש צונה, וצגומר ליכא למשל שיעור וכדומה, כגון מגרר (ע"י צרמז"ס) אז יש מכה צפעיש, וצשצת ק"צ ע"צ צפלוגתא של רצ ושמואל צנקב צלול וצמסתת וצשופתא צקופינא דמרא, דלרצמשום צונה ולשמואל משום מצ"פ, ג"כ הכי דלרצ רק משום צונה, דכיון דיש לרצ צזה שיעור צונה שוב לא חייצה תוה"ק משום מצ"פ, ולשמואל כיון דליכא צכל אלו משום צונה, וכמ"ש תוס' שם (ק"ג ע"א ד"ה צשלמא) דצנין כזה לשמואל לא חשוצ צונה, שוב יש משום מצ"פ, (גם ל"ל דלשמואל אם כי צונה כל שהוא חייב, מ"מ לא צכזה דזה לא מקרי צנין וצ) עכ"פ כפשוטו כן הוא, א"כ שפיר י"ל דצאמת תרווייהו צהדדי ליכא רק או משום מצ"פ או משום צונה, א"כ א"ש פסק הרמז"ס כאן (צפ"י) דרק משום צונה ולא משום מצ"פ.

ג) אמנם צכ"מ תמה מלקמן פכ"ג שפסק הרמז"ס דצנקב צלול חייב משום מצ"פ, ומכח זה הלך חידש הלח"מ דרמז"ס סבר כרצ ולרצ חייב משום מפ"פ ומשום צונה, אמנם צפשעות מד' הגמ' לא נראה כן לכאור', וצאמת סתירה זו יישצה מג"א (סי' ש"ד) דצלול אשר מחוצר יש צונה, וצלול תלוש אז מכה צפעיש, אמנם אחתי תקשי מש"כ עוד הכ"מ שם, דרמז"ס (צפ"י) פסק שם דעושה נקב צין צמחוצר צין צתלוש חייב משום מכה צפעיש, וא"כ שם לא שייך תי' המג"א, וכ"כ המחלית השקל צסי' ש"ד

שום ראי' משם, גם זלא"ה הלא כל ענין משוי מגא כמו שציארנו שתכלית כלי של צי סדיא נגמר צמה שנותן לתוכו המוכין, לא כן בגומי של אויר לא שייך לומר שהאויר עושהו כלי, רק דדצר שיש צו ממש אז נראה וניכר שנגמר תכליתו, לא כן ענין של אויר לא עושהו כלי, ומה"ע לא נכונים ג"כ דצרי חלקת יעקב (ח"ג סי' קנ"ט) צשאלה ז', וא"א לאסור מה"ע רק העטם השני שכ' מנח"י שמא יקשור כיון שהוא על ידי עירחא, הי' מקום לאסור, חולס כמדומה לי' שג"ז לא שייך כיון שהדרך רק לסצצ שריו"ף צפי הכלי, אזל עטם הראשון ל"ש כלל אפי' אס הכלי חדש לא מסתבר שפיחת האויר עושהו כלי.

ז) וראיתי בלבושי מרדכי (סי' רי"ט) שכ' שם צנשים שמחמירות לא להכניס בהמלע הכרים וכסחות וכ' שם שיש מקום לחומר ז', דדוקא צנפלו המוכין מהצי סדיא על כן הותר להחזיר צעתיקי, אזל לדעת להכניס אולי אסור וגם כי אפשר להשתמש זלא"ה ע"ש, ול"ז להצין ד"ק דההיתר של עתיקי משום דלא משוי לי' מגא ומה לי אס נפלו או לדעת, ואולי כוונתו דצנפלו צבר היו שם לא כן צמכנים, אך לשונו לא משמע כן וצפרע שכ' כן זלא ראי' נ' כשפוטו שמחמיר דצכזה דמי לחדתי ול"ע.

ח) וראיתי בצאר משה (סי' כ') שמתיר לנפוח כלי הגומי, ומציא ד' הפסיק תשובה שכ' דהכלי זלא אויר לא מקרי כלי ושוב צנפיחתו האויר משוהו כלי, והשיג עליו ממנעל שנפסקו ראוותיו ועוד, דלא צטל שם כלי משום שעתה לא ראוי להשתמש הרי סופו ודעתו להשתמש ומקרי כלי שפיר, ע"ש, הי' יכול להשיג צפשיטות דאס צכזה לא הוי שוב כלי א"כ גם הצי סדיא כשהוא נחרקן לא הוי כלי, דלא ראוי כלל להשתמש, ואיך יכניס אח"כ המוכין כשהוא עתיקי, עכ"ז למעשה כיון שעפ"י צצרא לנפוח צעי פאמפ"א ושם אפשר לצא לידי חששות, נכון להמנע מזה.

רפאל בלום

[ה"ה הגה"ק האדמו"ר מקאשוי זצ"ל, מחבר ספרי 'ברכות שמים' על הש"ס ושו"ת, טל השמים, ושא"ס]

צין שיעת רש"י רק צטעס הדצר, אזל פי' ד' חדתי ועתיקי קאי לכו"ע על הצי סדיא. ואין צזה שום ספק להמעיין, אמנם חזות קשה ראיתי צד' המיוחס לריטצ"א שהוא מהר"ן ז"ל (כמו שכתבנו שם צהגהותיו על חי' ראשוני' שנת) שכ' צזה"ל רצ חסדא שרי נ"ל דאיתי לי' הכא לאשמעינן, דנהי דעמן צהן אין מעלטלין אותן, אפילו הכי כל שטמדו מכצר צתוך הכר, ילאו מהקלחתן ומותרין צטלטול, ולאהדורינהו לתוכן נמי שרי, ולית צי' משום עושה כלי, וכי מפרקין הא צחדתי, לאו חדתי ממש אלא שלא עמדו צתוך כלי זה, אזל עמדו צתוך כר אחר יש צחזרתן משום עושה כלי, דאי חדתי ממש, מאי איריא לתת לתוך כר דאסור, אפילו צטלטול נמי אסירי אלא ודאי כדאמרן. עכ"ל, וזה פלא דמסוף דה"ק נראה דחדתי היינו המוכין וע"ז כתב דא"כ צטלטול נמי אסירי, והרי פשוט דחדתי קאי אצי סדיא וכמו שכתבנו, ולריך לדחוק דכוונתו דאי חדתי ממש היינו צין הצי סדיא צין המוכין כדרך דצר חדש שהכל עושים חדש, א"כ אסורין המוכין צטלטול, אעכ"ח היינו שלא חדשים ממש רק מעשה חדש שהחליף המוכין מכר זה לכר זה. כ"נ לדחוק, עכ"פ נראה צרור שכל ענין של משוי כלי לרש"י ז"ל הכוונה דמשוי לי' להצי סדיא כלי צחדתי וצתיקי לא, וא"א לפרש צשום אופן כל הסוגי' וד' הפוסקים צענין אחר, וצפרע מד' הרמז"ס צודאי הכרח גדול צרור, וצזה מוצנים דצרי הגאון האדיר הקדוש משימאלוי הי"ד צספרו לחס שלמה (א"ח נ"ח) שהציא ראוי מגמ' שלנו שמוחר לשפוך מים צפלאמפ"א ישן דמכלי ישן לא שייך לומר דמשוי לי' מגא, ע"ש, וצשו"ת מנחת ילחק (סי' ל' ח"ו) תמה על הלחם שלמה דכוונת הגמ' על המוכין ולא על הצי סדיא ע"ש ואינו כן כמוצן.

ו) והנה צמנחת ילחק שם אוסר לנפוח כלי גומי לישצ עליו, וצנה יסודו על ד' המכונה לריטצ"א, דאויר שנופח לתוכו הוי כמו מכר אחר, דהאויר צכל פעם חדתי שוב צודאי אסור ע"כ, הנה צבר נתצאר שד' המכונה לריטצ"א לריכין צרור, וצכל אופן פי' ד' הגמ' לא קאי חדתי אמוכין, וא"כ אין

מערכה יב

בדין ספר שנכתב בחוד הדפים ופתיחת מנעול, ועוד

סימן א

(א) הנה צסימן ש"מ סעיף ג' צמגן אצרהס סק"ו וז"ל, וכתב צתשובת רמ"א סימן קי"ט דספר שכתב על הדפין אותיות מותר לפותחו ולנועלו, דכיון דעשו לנעול ולפתוח ליכא משום מוחק ע"ש וכו' עכ"ל. לפי זה עלה דדעתי להקשות, דאם כן הוא הדין צעוגה שכתב עלי' אותיות עם כן יהא מותר כיון דעשוי לאכול, ואחר העיון ראיתי שיש סתירה דצרי הרמ"א, דצספר מתיר הרמ"א לפתוח, וכאן צעוגות אוסר הרמ"א.

(ב) והנה צסימן ש"מ סעיף ח' מוכין שנפלו מן הכסת מותר להחזירם אצל אסור ליתנם צתחילה צכסת, וכתב המגן אצרהס דהשתא עמיד לי' מנא, והרמז"ס כתב פרק כ"צ הלכה כ"ו גזירה שמה יתפור עכ"ל, והנה המעיין דצרי הרמז"ס יראה דאיתא שם וזה לשונו, והתופר מאצות מלאכות לפיכך אסור למלאות הכר והכסת החדשים צמוכין גזירה שמה יתפור, אצל מוכין שנשרו מן הכר או מן הכסת מחזירין אותה צשצת עכ"ל (ועיין משנה צרורה ס"ק ל"ג, וצשער הליון ס"ק ס"ח) והנה לא זכיתי להצין דצרי הרמז"ס, וכי אין דרך העולם לתפור דצר ישן, ואמאי צתפירה יהא נפקא מינה צין חדשים לישנים?.

(ג) ועיין צסימן רע"ו סעיף א' שם צהגה, מיהו אם עשה עכו"ס צצית ישראל מדעתי אין הישראל לריך ללאת אף על פי שנהנה מן האור או מן המדורה, והנה מזה משמע דוקא כשיושצ צצית אין לריך ללאת, אצל אם ילא מן הצית ועכשיו כשצא אל הצית רואה שא"י הדליק את הגר משמע דאסור ליכנס לכאורה (ואולי י"ל הסבר צדעת רמ"א דאגין הישראל לריך ללאת, דאינו לריך שישאר חולה צלא צית, אם כן אפילו ויכנס גם כן מותר לכאורה, כך שמעתי מפי אדמו"ר הגה"ל אצ"ד דק"ק טאז יל"ו).

(ד) צצצר חתיכת צדי מה שחופרים הכוצשים הצגד

לסימן של מי שייך הצגד אם מותר ללאת.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

*

סימן ב

צ"ה אור ליום ד' נלו"י תש"ל לפ"ק אירווינגטאן יע"א.

שלו"ס וכט"ס וכוח"ע לכצוד הצ' כהלכה מו"מ כ"ה אלכסנדר אליעזר קנאפפלער נ"י ויזרח כאור לז.

אחדש"ה מכתצך מעולפת צד"ת הגיעני ציום ה' העל"ט, ולמרות הערדות אקח מעט פנאי להשיצ צקולר אמרי"ס צע"ה.

(א) העירות צמג"א סי' ש"מ (ס"ק ו') שהציא ד' רציו הרמ"א ז"ל צשו"ת, דספר שכתוצים צלד הגייר אותיות מותר לפותחן ולסוגרן משום דעשוי לכך, ורציו המג"א ז"ל חולק ומסכים לדצרי הלצוש ז"ל דאסור לפתח ולסגור, והוקשה לך דהרמ"א פוסק שם (צשו"ע סי' ש"מ) דעוגה שכתוצ עלי' אותיות אסור לשצרן צשצת, והלא גם שם עשוי לכך לשצרן ולאכלן, אצ"ד, הנה כוונת הרמ"א כמ"ש העו"ז שם, דאין צזו משום כתיצה או מחיקה, כיון שצפותחו יכול לקרצו צקריצה צעלמא, וכן להיפוך עי' צעו"ז, א"כ צעוגה שאחר שמצצרו א"א לקרצו שם שפיר אסור, ול"ד להדדי, ולהלכה הסכמת האחרוני' להיתר, רק עי' כף החיים דאם אפשר לו צספר אחר, אז נכון להחמיר.

(ב) והנה אצא צזה כעת צאורך קלת. הנה הלצוש ז"ל (צסי' ש"מ) אוסר לפתוח ולסגור ספר שכתוצ צלדי הדף אותיות, ועו"ז חולק דמחוסר קריצה לאו כמחוסר מעשה כמו צכתצ צעצרי' והציא עוד ראיות, וכ' שגם רציו הרמ"א ז"ל צשו"ת מסכים להיתר, הנה לעיקר ההלכה כמעט כל האחרונים הסכימו להיתר כנה"ג צשס הר"ש הלוי, וצחו"י (סי' ע"ז) וצמו"ק, וע' לצושי מרדכי (סי' ר"ע) שכ' ג"כ

דכן מסקנת חו"י ותו"ש, וא"ר כ' שכן נוהגין וליתר שאת יסגור ציד שמאל ע"ש. וע' דעת תורה שהציא ד' האחרונים צזה וד' העיקרי הד"ע וד' הגריעצ"ן. ורק אם יש ספר אחר יחמיר לקרות מספר האחר, וכל זה ידוע, [ודרך אגב ראיתי שם בדעת תורה שמציא בשם מעשה רוקח (פ' מטות) בשם נחלת בנימין, דלמ"ד (ביומא ע"ג) דצאורים ותומים היו האותיות מלטרפות, א"כ אסור לשאול צאורים ותומים בשבת דהוי ככותב, ותמה בשע"ד (סי' קל"ד) דהרי דוד המע"ה שאל בשבת במלחמת פלשתים כמבואר עירובין (מ"ה ע"ה), ותי' בדעת תורה דהי' עיר הסמוכה לספר, ע"ש, וי' דאפ"ל דכיון דדבר זה להציא שהאותיות ילטרפו הוא אופן ניסוי ופלאי והוי כאומנות יתירה וחייבן עליו, כמו שבת (עד:) גבי שטוף ציזם דעוויי' על גבי צהמה לגבי הדיוט מקרי אין דרכו צכך ופטור, ולפי הנראה הנשים אלו צמדצר שרגילין צכך שפיר חייבין בשבת, כמו"כ צזה היא חכמה ופטור, ובהן גדול שרגיל צכך מיקרי מלאכה כמו כתיבה ממש]. ואצא רק להעיר צד' הגה"ק אצני נזר ז"ל (צסי' ר"י) שהאריך לתמוה צכמה ענינים, וכ' (צאות צ' שם) צמש"כ עו"ז להציא ראי' מכתב צות א' צעצרי' וא' צליפורי חייב כיון שרק מחוסרת קריצה, וכן להיפוך כאן להיתר שמחוסר רק קריצה, על כן כשפתוח ג"כ הוי כסגור, כיון שמחוסר רק קריצה, והקשה אצני"ז דהרי צכתב צות א' סמוך לצאות הכתוב מכצר פטור, כמבואר צמשה, והרי כאן מחוסר כתיבה, ולא רק מחוסר קריצה והי' לריך להתחייב אטפ"כ פטור, דהוי רק חלי מלאכה א"כ כ"ש צצ' אותיות שקירצם, ואין כאן אפילו מקצת מלאכה, אין כאן סרך חיוב, דאפילו איסורא ליכא ע"כ. הנה לפי ד"ק האריך המרינן גבי אותיות של כסף שחצרן צצגד דחייב, הרי רק מחוסר קריצה הי' קידום ואין כאן כתיבה כיון שהאותיות גמורות מכצר לפי ד' האצני"ז, ועכ"ח ל"ל דזה גרע דעתה עשה מעשה חדש לקצוע ציחד שתי אותיות, לא כן צכתב אלל צות שכצר כתוב, א"כ אין כאן מעשה חדש רק על צות אחת אשר חיבר שם, וקציעות שתי אותיות על מקום א' עתה הוי כתיבה.

(ג) וע' שם (צאות ג') דצדינו של הלבוש שלא הי' שום צות שלם שוב כשסוגרו נעשה צות והוי כתיבה כמו

דמבואר צתוספתא צגמר שתי הנקודות ונעשה צות חייב הרי צגמרו חייב וכן צזה (וכמו חלי קנה פגום כשגמרו), ואין לומר דהסגירה לאו מעשה כתיבה הוא, דהרי צחק תוכות ג"כ לאו כתיבה ואם גמרו חייב אחד"ק, הרי סצרה זו למה לא תהני דלהוי צהניח על הדף שתי אותיות דהרוי כתיבה, ולמה הוקשה לו כל כך דלא הוי אפי' חלי מלאכה ומאי שנא מכאן דהסגירה מקרי גמר מלאכה, והלא גם שם נעשה מלאכה שקצע צ' אותיות, והגם כי צאות ד' שם כ' דצעצרי' וליפורי ליכא רק חסרון קריצה, לא כן הכא הוי מחוסר כתיבה וכשסוגרן עשה הכתיבה ע"ש היעצ ומה נפק"מ מלעיל וממה שכ' שם צכתב צות אלל צות פטור ועכ"ח כמו שכתבנו לעיל דשם לא עשה כתיבה רק צאות א' לא כן צקצע שתי אותיות, וא"כ שפיר הוי כמו צחלי צות וגמר לצות שלם, דשם גמר הצות וכאן גמר כתיבת צ' אותיות על ידי שקצען צמקום דך וכדומה.

(ד) ושם (צאות ג') הקשה על מש"ע העו"ז דדשא"מ הוא, והלא הוי פסיק רישוי, י' דעו"ז אציל צשיטה דצדרצנן מותר צפסי"ר ע' מג"א סי' שי"ד פלוגתת תה"ד ומג"א, ועו"ז לא חשצו עכ"ח לכתיבה דאורייתא, והלבוש כ' ג"כ רק חששא דחיוב חטאת. רשמתי ליישב קצת ד' רצותינו רמ"א ועו"ז.

(ה) והנה מד' רצותינו הנ"ל יש ללמוד לכאורה לענין השלל"ס (מנעול) שנעשה לפתוח על ידי אותיות או מספר האם שרי צש"ק, ולפי ד' העו"ז דקריצה אין איסור א"כ גם צשלל"ס (מנעול) שרי, אלא אפי' למג"א (שם צות ח') יש לומר דצנ"ד מותר, שהרי עשוי דוקא לשם כך שיפתח על ידי כן ויסגור על ידי כן, וצשלמא צספר רק צמקרה נכתב על הדף צצדו, אצל צנ"ד עשוי לשם כך לפתוח ולנעול דוקא צהאותיות א"כ קיל יותר, וע' בדעת תורה שם שמציא לשון חשוצת רמ"א שמציא ראי' צמטה של פרקים שפעמים מעים צותם ופעמים צוקפים שרי לכו"ע כומ"כ צכתיבה דהגמ' מדמה כתיבה לצנין ע"ש, הרי שלך לפניך דגם משום צנין וסתירה לא שייך, ועיי"ש בדעת תורה שמציא לדחות ראיית עו"ז מגמ' פ' הצונה, דגבי כתיבה מחצר חלי אותיות

מרגילין התינוקות ללמוד אומנות כזה כמוצן, והלא אפי' לראות אומנות חיישין אס יצא לידי שיאמן ידיו על ידי כן, ומעולם לא ראינו צארותינו להניח תינוק לשחוק בכל דבר שיש חשש מוקלה או איזה אומנות, רק לכל היותר ריאה וכדומה אשר מקומם פתוח להתיר לצחורים, ודומה לזה.

(ט) והנה שם צחות יאיר (סי' ע"ז) צתשוצתו להגאון הק' מו"ה דוד אופנהיים ז"ל (שהוא השואל שם וכמבואר בגמרא דוד סי' א'), ועיי"ש בגמרא דוד דרך תשובתו לענין חותם שיש עליו שם, שהיער ד' רש"י במסכ' שבת (דף ס"א:) על הא דאיתא שם הצרכות והקמיעין אעפ"י שיש בהן אותיות ומעניות הרבה שצתורה וכו' ופירש"י ז"ל דד"ה הצרכות, שתקנו חכמים כגון תשעה של ר"ה שיש בהן מלכויות וזכרונות ושופרות ע"כ, וצפרק כל כתבי (דף קטו:) פירש"י ז"ל דד"ה הצרכות, מטעם צרכות שטעמו חכמים כגון י"ח ושאר צרכות ע"כ, ולפום ריהעא המה כמעט סותרין עיי"ש, והגראה לי ציישוב ד' רש"י ז"ל שכאן כתב כגון תשע צרכות ולקמן כתב רק סתם צרכות ושמונה עשרה, וגם ל"ד, למה כתב רש"י ז"ל דוקא תשע צרכות של ר"ה. דהנה לשון התוספתא דנקט בצרכות וצקמיעין אע"פ שיש בהן כמה עניות שצתורה, יכול להתפרש צ' אופנים. א) דכמה עניות קאי אקמיעין דוקא צ) דקאי גם אצרכות, ולכאורה צצרכה לא מלינו דרך כלל עניות שצתורה, רק צתשע של ר"ה שמזכירין צה מלכויות וזכרונות ושופרות, ע"כ דף (ס"א ע"ב) פרש"י ז"ל אס אנו מפרשין "וכמה עניות שצתורה" קאי גם אצרכות, אמנם לקמן פרש"י ז"ל אס קאי רק אקמיעות ושוצ צרכות יכול להתפרש סתם אכל הצרכות. ויש לחזק יותר, דלקמן שהגמרא מציא כל לשון התוספתא (פרת י"ד ה"ג) שאותו איש נטל העומום של צרכות ושקען צמים וזכר רק סתם צרכות, ע"כ פירש שם רש"י על כל הצרכות לא כן למעלה (ס"א:) דמציא בגמרא צקילור "צרכות וקמיעין שיש בהן כמה עניות" לכן פרש"י על תשע של ר"ה.

רפאל בלום

ונעשו אותיות שלימות, לא כן צפ' הצוגה דמקרב אות שלם לאות שלם, וכ' מהרש"ם ז"ל דרמ"א הרגיש צזה וכ' דלא נראה לו כן אלא דשרי ע"ש, א"כ צג"ד דאותיות שלימות יש לומר דלכו"ע שרי.

(ו) וצשו"ת חלקת יעקב סי' ק"ג הביא ד' מג"א (ש"מ ס"ק י') צאותיות של כסף על צגד מקרי כתיבה, והיינו כשתחוצ גם צאמלע כת"ש ומחה"ש שם, וכן צחק תוכות, ולדקו דצרי הגריעצ"ן צמסדר אותיות לדפוס דחייב, ולא כתפא"י צכלכלת שצת (אות ל"ב), וכ' עקרי הד"ע רק צקשר האותיות, על כן צמנעול חילקו ג"כ אס מקושרים אסור ואס לאו שרי, ע"ש צאורך שצכל חשש שהוא אינו מתפרק מעלמו יש חשש דאוי כמו צסידור אותיות לדפוס ול"ין לד' שו"ת צלל החכמה ע"ש דצרים נכונים.

(ז) עפי"ז יש לי להעיר על מש"כ צס' דצרי שלו' (סי' מ"ו) למחו' הרה"ג שליט"א שכ' שם לענין משחק תינוקות שמסדרין מאותיות חיבות האס מותר לעשות כן, שנית הסא לריך למחות, שלישיית האס יש חילקו צין אותיות אשורית או של אוה"ע, והציא ד' עו"ז דקריצה, והציא ד' הגאון הדור לפנת פענח דלכאוי יש לפשוע דשרי, והציא ד' מג"א הנ"ל צאותיות של כסף וכ' דרק צקצעו היעצ, והוי דצרי המתקיים לא צג"ד דלא מתקיים, ועל כן גם לטלטל אז אסור ועוד דעושין דדרך שחוק ועומד לסתור, וגם לא מחצרים אהדדי, ואפי' יש איזה חשש הרי לא הוי ספי צידים ע"ש צאורך, והנה לפי דעתי ע"כ התינוקות מסדרין האותיות על איזה דצרי ודומה לד' הגריעצ"ן שיש חשש איסור דאוי וכמ"ש גם החלקת יעקב דלריך לחוש מאוד שלא יצא לאי דאוי, ומש"כ דלא הוי ספי צידים הלא עפי"ז רוצ עושים צדעת אציהס ואציו מחוייב להפרישו, וצאמת דצרי שלו' שם הלא ל"ין ג"כ לד' חלקת יעקב.

(ח) וצדרך אגצ צמשחקי התינוקות אשר כעת נפרץ לרוצ צכל אופני תחצולה, צענין צנין וקאר'ס עגלות שונות, נ' פשוע וצרור שאין להתיר לשחוק התינוקות שקרוצ צכל אלו הדצרים אפילו לא עומד להתקיים מ"מ אי' דרצנין יש וכמ"פ חשש דאורייתא, וגם

ALEXANDER KNOPFLER

1564 - 48 STREET
BROOKLYN N.Y. 11219
TEL: (917) 755-4864
FAX: (718) 437-3388

אלכסנדר אליעזר קנאפלער

בלאאמ"ז הגה"צ מוהר"ר יצחק נפתלי קנאפלער זצוק"ל
אבדק"ק משילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפלער זצוק"ל
אבדק"ק טיינע יצ"ו, ומח"ס מנורת אהרן
ולמעלה בקודש עד רבינו הרמ"א ועוד, זי"ע ועכ"פ

הערה לגליון נועם הליכות – קיץ תשפ"ה

אל מעלת כבוד ידידי היקר הגאון המפורסם לשבח ולתהילה, בקרב עם סגולה, גרים באורייתא תדירא, ת"ח מופלג ובקי בש"ס ופוסקים כחכמי נהרדעא וסורא, מחשובי תושבי עירנו עיר הבירה, לו נותנים שבח ושירה, מורץ חרוץ בעל פיפיות, נוח לשמים ונוח לבריות, נועם המדות ונועם הליכות, אל תיקרי הליכות אלא הלכות,

כבוד שם תפארתו

מוה"ר אברהם זאב אריאל שליט"א

מו"ל הגליון הנפלא "נועם הליכות" ושאר חיבורים

אחרי שים שלום טובה וברכה.

קיבלתי לנכון הגליון הנפלא "נועם הליכות" גליון כ"ח לחודש תמוז שנת תשפ"ה, ונהניתי מאוד מן המאמרים הנפלאים הבאים שמה, שראוי לברך עליהם ברכת התורה, ובתוכם ראיתי השאלה בענין כיסוי היד בעת הנחת תפילין של יד, והנני להביא בזה מדברי הפוסקים.

- א -

כתב הגאון החיד"א זצ"ל בספרו ברכי יוסף (או"ח סימן כ"ז אות ה') וז"ל:

הרב הלבוש כתב תפילין של יד יהיו מכוסין בבגדו דכתיב (סו"פ שלח) לך לאות וכו'. וכתב עליו מר זקנינו הרב החסיד מהר"א אזולאי בהגהותיו כ"י, ונ"ל דמשום הכי נהגו מדקדקים להאפיל בטלית על הזרוע בשעת הנחת תפילין של יד, וכן ראוי לנהוג עפ"י קבלת האר"י זלה"ה (שעה"כ דף י: ד"ה סדר). גם תפילה של ראש צריך לכסותה עפ"י דרכו וכתבתי טעמו בספר מעשה חושב עכ"ל.

וכן כתב בקונטרס קשר גודל להחיד"א (סימן ג' אות י"ב) וז"ל:

כשמניח תפילה של יד יש נוהגין להאפיל בטלית על הזרוע וכן תפילה של ראש צריך לכסותה. (בר"י סי' ז"ך), עכ"ל.

א ועיין בשו"ת חיים שאל להחיד"א (ח"א סימן א') שכתב בתוך דבריו וז"ל: ואשר שאלת ידידנו כי אתה מוכרח שהכובע יכסה תפלה של ר"ת לפי הנראה דאי לא שרי בהכי תמנע היתה מלהניח תפילין דר"ת מטעמים כמוסים אצלך. ונראה דבכי האי גוונא אין לחוש לזה דהרי לשון מרן בשלחן הטהור סימן ז"ך כך הוא תפילין של ראש טוב להיותם גלויים ונראים. הראית לדעת דמהיות

והביא דבריו בשערי תשובה (ס"ט כ"ז) וז"ל: ובלבוש כתב שיהיו מכוסים משום והיה לך לאות, וכתב בבר"י בשם זקינו מוהר"א אזולאי שיש מדקדקים להאפיל בטלית על הזרוע בשעת הנחת תפילין של יד, וכן ראי לנהוג ע"פ קבלת האר"י גם ע"פ דרכו גם תפילין של ראש ראוי לכסותה בטלית עיין שם ועיין במג"א לעיל ריש סי' ח' מ"ש, עכ"ל.

ומקור דברי מוהר"א אזולאי הוא בספר ערך לחם למהריק"ש, וז"ל: אבל תפילין של יד צריך לכסותם, דכתיב (שמות יג, ט) לך לאות, ולא לאחרים לאות (מנחות לז:). ונראה לי דמשום הכי נהגו להאפיל בטלית על הזרוע בשעת הנחה, וכן ראוי לנהוג, עכ"ל.

- ב -

וכן כתב בפסקי תשובות (סימן כ"ז אות כ"ג) וז"ל: וכן מצינו אצל גדולים וצדיקים שהקפידו על כך וגם משום צניעות, וגם מיד אחרי שהניחו תפילין של יד משכו מעט הבית יד של הכתונת לכסות המרפק, עכ"ל. ובהערה שם: 195. וכמ"ש בשלחן הטהור סעי' א' ובהרבה מספרי המנהגים, ובבן איש חי וירא אות ט"ז אפילו מניח תפילין לבד ובבית אפל יכסה זרועו בטליתו בעת ההנחה ולאחר מכן, ע"כ.

וכן ראיתי אני הקמן אצל כ"ק האדמו"ר בעל דברי שלמה מבאבוב זצ"ל, שכיסה את ידו בטליתו בעת הנחת תפילין של יד, וכן ראיתי בימי בחרותי אצל כ"ק האדמו"ר בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע, וכן ציין לי הרה"ג ר' משה קאהן הי"ד מח"ס "הלכה למעשה", שכן מובא גם בספר מוהר"י בר ח"י (מצות תפילין, עמ' קע"ה) וז"ל: הניח תפילין על הקיבורת בלי הידוק, וכיסה הקיבורת והזרוע עם הטלית, ובירך הברכה להניח תפילין וכו'.

*

והשי"ת יעזור שתזכה להמשיך בעבודת הק' ביתר שאת וביתר עוז, ותלך מחיל אל חיל, עדי נזכה במהרה לביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

המברכו ידידו:

אלכסנדר אליעזר בן ברכה קנאפלער

יום ג' שנכפל בו כי טוב לסדר זאת חוקת התורה שנת תשפ"ה לפ"ק

נ.ב. בקרוב אכתוב אי"ה עוד הערות.

טוב נגעו בה. וכ"ש דיש סברא בפוסקים דגם של ראש צריך לכסות. וגם על דרך האמת תפלה של ר"ת הלא חכמה תקרא טמיר וגנוז במופלא ומכוסה וצריך לכסותה ואת צנועים חכמה ודורשי רשומות אמרו שמור ת"ם וראה ישר, אלא שהרב ז"ל כתב לכסותה בטלית, עכ"ל.

² וז"ל הבן איש חי: סדר הנחת תפילין בתחלה יקשור תש"י בזרוע השמאלי על הקיבורת, שהוא מקום בשר הגבוה התופח הנקרא קיבורת, ויכסה זרועו בטלית כדי שתהיה הנחת תש"י בהצנע, ויש סוף בדבר. על כן אפילו יושב לבדו ואפילו בבית אפל, ג"כ יכסה הזרוע בטלית. סימן לדבר כי יד על כס. ומהריק"ש ז"ל טעמא טעים והיה לך לאות על ירך, לך לאות ולא לאחרים.

הוספה בביאור דברי רש"י בפר' בהעלותך "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה"

בעזרת השם יתברך ויתעלה

יום א' לסדר זאת חוקת התורה תשפ"ה לפ"ק

למעלת כבוד המערכת הנכבדה של הגליון הנהדר הנקוב בשם 'דמשק אליעזר' הי"ו
תשואות חן חן לכם על הגליונות הנפלאים המפיץ תורה וחסידות ויראת שמים בכל קצוי
תבל, אשרי לכם ואשרי חלקכם.

וכעת הנני להוסיף סנסן אחד להגליון הנפלא בפרשת בהעלותך שבו נכתבו קרוב למאה
אופנים בביאור דברי רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, והוא מה שראיתי בגליון
הנפלא 'אלף המגן' לפרשה הלז (בהעלותך תשפ"ה) ששם כתוב לאמר:

לכבוד יומא דהילולא של הג"ר דוד פארדו זצ"ל, י"א סיון

פירוש חדש על תיבות שלא שינה

ויעש כן אהרן (ח, ג). ופירש"י, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה.

בספרו משכיל לדוד כתב לפרש דתיבת כן מיותרת, דהול"ל ויעש אהרן, ומשני שבא להגיד
שבחו שלא שינה, [ומה שלא שינה] אף על גב שאהרן לא היה צריך לעלות במעלה מאחר
שהיה קומתו גבוה, כדאי בילקוט פרשת וארא (רמז קפ"א ד"ה קח את מטך), אפילו הכי לא שינה,
שאמר הואיל והקדוש ברוך הוא ציוה כן, טעם וסוד יש בדבר דפשיטא שידעו.

ע"כ מגליון הנ"ל.

ואסיים בברכה, שתזכו להמשיך במערכה, ולערוך מערכה מול מערכה מדי שבוע בשבוע
ומדי מועד במועדו להגדיל תורה ולהאדירה, מעתה ועד עולם.

הכ"ד קורא ותיק

מאז התייסדותה מלפני יותר מעשר שנים.

הערה בדברי הגמ' (כתובות סב:) בעובדא דרב רחומי בענין איסור הזכרת שם שמים

בס"ד

אמע"כ אא"ז הרה"ג שליט"א

בראשית דברי אביע ברכת מזל טוב מקרב לבבי על אירוסי נכדתך בתי לבנך ר' ישראל שמעון נ"י, יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא אשר תראה מזיווג זה רוב נחת דקדושה, ושמחה זו יושפע שפע רב לכל משפחתינו, כל אחד מה דבעי, וגם לך אא"ז חזק מתנים ואמיץ כח לארום וארוסה להתקפא חלשין בעזהשי"ת.

הנה יש לי בכאן הערות קטנות אשר רציתי לשמוע חו"ד, בגמרא כתובות דף ס"ב ע"ב מסופר עובדא הידוע מרב רחומי, וז"ל הגמ' שם, רב רחומי הוה שכיח קמי' דרבא במחוזא, הוה רגיל דהוה אתי לביתו כל מעלי יומא דכיפורי, יומא חד משכתי שמעתא, היה מסכיא דביתו השתא אתי השתא אתי, לא אתא, חלש דעתה, אחית דמעתה מעיינה הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותי ונח נפשי'.

וקצת צ"ב אצלי, דהא בגמ' שם מיירי בענין התלמידים היוצאים לת"ת שלא ברשות נשותיהם כדברי חכמים (דלא כר"א), וע"ז הביאו עובדא זו, ואני בעניי לא ראיתי בעובדא זו דרב רחומי יצא לב' וז' שנים שלא ברשות, אדרבה משמע בגמרא דברשות הי', ורק על דגרום לה להוריד דמעות נענש, ובודאי מילתא שמיעא לך בהא.

וזאת תהי' השנית, בשו"ע סימן ב' סעיף ו' כתב, ולא ילך ארבע אמות בגלוי הראש, והנו"כ שם מרחו לברר אם זה הוא רק מילתא דחסידא או

איסור גמור, והמג"א (סק"ו) הראה מקום לפסקי מהרא"י סי' ר"ג בתה"ד שם דן על גזירה שחדשו השלטונים אשר היהודים המחוייבים שבועה יצטרכו ליטע בשם המיוחד בקריאתו להדיא בגלוי ראש ר"ל, ובראשית דבריו כתב דאם כוונתם כדי לחלל ש"ש ר"ל פשיטא דיהרוג ואל יעבור, דקיי"ל דבשמדא אפי' בשנוי ערקתא דמסאנא, ומסיק וז"ל, ואיני יודע כ"כ איסור מפורש שלא להזכיר השם להדיא ובגלוי הראש לצורך שבועות שמחוייב בה, דהא לאו הזכרה לבטלה הוא, שצורך הוא להעמיד החוק שלא להאמין על שבועתם, ובגלוי הראש לא אשכחן קפידא להדיא לאיסור, עכ"ל.

וע"ז לבי יפחד, מאי האי שאינו יודע כ"כ איסור מפורש שלא להזכיר השם להדיא, הא משנה מפורשת היא דההונה את השם באותיותיו אין לו חלק לעולם הבא, ואיה"נ דפליגי בזה רש"י ותוס' במס' ע"ז י"ח ע"ב, מ"מ אפי' לשי' רש"י הוא תלמוד ערוך לא כשאני נכתב אני נקרא וכו'. ודוחק לומר דהתמה"ד כתב כן על הוצאת ש"ש שלא באותיותיו, רק ע"ד שאנו אומרים, דלא משמע כן מפשטות לשונו, ובודאי יש ביאור פשוט, ועדיין לא עיינתי.

יש לי עוד כמה דברים הצריכים בדיקה ועוד חזון למועד בסייעתא דשמיא.

אסיים מעין הפתיחה, בברכת מזל טוב על האירוס אירוסין עוד ינוכח בשיבה דשנים ורעננים, כולנו ישמחו יחד איש את אחיו שלימתא חדותא וימלא ד' את כל משאלות לבנו לטובה.

הכו"ח נכרך

נפתלי חיים

בסייעתא דשמיא ובעזרת השם יתברך • יום ב' לסדר ואת מספר ימים אמלא • כ"ב שבט שנת תש"פ לפ"ק

השכר הגדול המוכן למי שעונה אמן ו"אמן יהא שמיה רבא" כראוי

👉 ואברהם זקן בא בימים סופי תיבות "אמן" 👈

א סגולה צו "אריכות ימים" איז צו ענטפערן "אמן"

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא – סופי תיבות "אמן"

א סגולה צו ווערן אן אלטער איד און בא בימים מיט אלע טעג צום גוטן בזה ובכא
בשיבה טובה זקן ושבע ימים איז צו ענטפערן אמן



(ו)

כתב בשלחן ערוך הרב בעל התניא זי"ע (סעיף י) וז"ל: לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה, ואם הוא שח הוא חומא, וגדול עונו מנשוא אפילו יש ט' זולתו, כי כל המשיח בביהכ"נ בשעה שהציבור עסוקין בשבחו של מקום מראה בעצמו שאין לו חלק באלקי ישראל.

**לדבר באמצע קדיש זה לא רק איסור
אלא גם סכנה גדולה**

וכך כותב החפץ חיים (משנה ברורה סי' נ"ו סק"א) וז"ל: וכל שכן שצריך ליוהר מאד ומאד שלא להשיח באמצע קדיש וקדושה, וכדאיתא במס' דרך ארץ, דר' אחא אשכחי' (פגש) לאלהיו (הנביא) בכמה אלפי גמלים טעונים אף וחיימה, לשלם לאלו (המדברים בקדיש ובקדושה) וכו' עכ"ל.

(ז)

בס' ראשית חכמה (שער הקדושה פרק י"ד) כתב וז"ל: והמדברים בביהכ"נ בשבת, יש בידם מלבד עון שיחה בטלה, גם ענף חילול שבת.

ובספר שערי חיים כתב וז"ל: והנה כבר האריכו בספה"ק די באר חומר איסור הדיבור בביהכ"נ ובביהמ"ד בשעת התפלה וקרה"ת... ובשבת קודש יש איסור מוסיף כמש"כ בזה"ק.

(א)

כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כוחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.

(שבת קי"ט: – זהר ג' ב' ברע"מ)

(ב)

כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו.

(שבת קי"ט:)

(ג)

כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן.

(שבת קי"ט: זהר א' לה: וע' ילקוט תהלים רמז תשמא)

(ד)

**ביהמ"ד שנוהגין בו קלות ראש, סופו
נופל ביד ערלים, כי לא נהגו נכרים קלות
ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו בו ישראל.**

(ספר חסידים)

(ה)

המדבר בשעת התפילה גורם שלא תקבל תפלת האחרים – לכן צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה וכו' ואף שאר העם המתפללין בכוונה תפלתו, גם כן יוכל להיות שלא תקובל ח"ו תפלתם בעון האחרים.

(עבודת ישראל)

דער גרויסער באלוינונג (שכר) פאר זאגן אמן און "אמן יהא שמיה רבא"

און מ'איז גוט מכוון דערביי, וויפיל טויערן פון ברכה עפנט זיך אויבן, וויפיל גוים געפינט זיך צוליב דעם אין אלע וועלטן, און וויפיל שמחה הערשט אומעטום... [תורתו מן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליך טוב בעדינו אדונו בר יוחאי] (זוכר ח"ג רפ"ה)

יא.

דער גרעסטער לויב פאר השי"ת איז קדיש וואס צוברעכט די סטרא אחרא מיט אלע קליפות. (זוכ"ק ח"ג קחט, וחי"ג קכט:)

יב.

ביים זאגן יהא שמיה רבה דארף מען מערער זיין אלע אברים (גלידער) צו זאגן מיט כח און מיט דעם צוברעכט מען די כח פון די סטרא אחרא. (זוכ"ק ח"ג רכ.)

יג.

ווען אידן זאגן הויעך אמן יהא שמיה רבה ווערט השי"ת פיל מיט רחמנות אויף יעדן אפילו אויף די רשעים פון גיהנם. (זוכ"ק ח"א סג:)

יד.

די וועלט שטייט אויף אמן יהא שמיה רבה וואס מען זאגט נאכן לערנען. (סומכ מט.)

טו.

ווען דער חכם דרשינט און מען זאגט נאכ'ן לערנען אמן יהא שמיה רבה, אפילו עס איז שוין אנגעשריבן אויף אים גזירות פון הונדערט יאר איז השי"ת מוחל. (מדרש רבה קלח ט, כ. □ מדרש שו"ט משלי י.)

טז.

דער וואס זאגט אמן יהא שמיה רבה מיטן גאנצן כח אפילו ער האט געהאט די עבירה פון ע"ז איז מען אים מוחל. (זוכ"ק ויקרא, רע"מ דף כ.)

יז.

דער וואס זאגט אמן יהא שמיה רבה איז מען אים מוחל אלע עבירות. (חרדים מלות תשובה פ"ז)

יח.

יעדער צדיק האט א עקסטערע שטוב אין גן עדן לויט זיין מדרגה, און דער וואס זאגט אמן מיטן גאנצן כח עפענט מען אים די טירען פון אלע שטובער. (מכרש"א שבת קיט:)

א.

דער וואס זאגט אמן מיט זיין גאנצן כח, און די געהעריגע כוונה, עפענט מען אים די טויערן פון גן עדן, מען צורייסט זיין גזר דין וואס איז אנגעשריבן אויף זיינע זיבעציג יאר, און מען איז מוחל זיינע אלע עבירות. (שבת קיט: וכתוס', זוכ"ק ח"ג כ., תיקוני זוכר יט. מ.)

ב.

פון ווען א קליין קינד זאגט אמן איז ער זוכה צו עולם הבא. (סנהדרין קי:)

ג.

עס איז נישטא קיין גרעסערע זאך פאר השי"ת ווי "אמן" וואס אידן זאגן. (דברים רכז ז')

ד.

דער וואס זאגט אמן אויף די וועלט וועט זוכה זיין צו זאגן אמן לעתיד. (שם ומדר"ת לו, ח)

ה.

די וואס זאגן אמן מיט כוונה גייען אויף יענע וועלט הויעך פון מדרגה צו מדרגה. (זוכ"ק ח"ג רפו)

ו.

עמי הארץ וואס קענען נישט לערנען אפילו חומש און האבן בלויז דעם שכר פון גיין אין שוהל און זאגן אמן, איז אויך גענוג. (אגדה בראשית ע"ט)

ז.

ווען אידן זאגן אמן עפענען זיך אין הימל די טויערן פון ברכה און שמחה. (זוכ"ק ח"ג רפכ:)

ח.

די וואס זאגן אמן און עפענען דורכדעם די טויערן פון הימל, טוט הקב"ה עפענען די טויערן פון הימל ווען זיי בעטן אין א עת צרה. (שם)

ט.

רבי אורי מסטרעליסק, זי"ע האט געזאגט: "ווען איך וואלט וויסן אז איך האב אויף מיין לעבן געזאגט איין "אמן" ווי עס דארף צו זיין וואלט איך שוין מער נישט געדאנה'ט.

י.

רבי שמעון בן יוחאי שרייבט וועגן די חשיבות פון "אמן": ווען אידן אויף דער וועלט גיבן צו ענטפערן אמן

הערה ברש"י מסכת עבודה זרה דף ח.

לכבוד מו"ר הרה"ג שליט"א

אחדשה"ט. – במס' עבודה זרה ח., רש"י ד"ה מעין כל ברכה וברכה. אם היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת, אם "בעל תשובה" הוא מאריך "בהרוצה בתשובה", וכן כולן, ע"כ. וראיתי בס"א שהעיר מדוע נקט רש"י הרוצה בתשובה ולא סלח לנו. – ועוד יש להעיר, דמשמע מרש"י דמירי במי שכבר עשה תשובה ועדיין צריך להתפלל בהרוצה בתשובה, ועיין בזה.

החותם בכבוד גדול,

שמואל דוד בערקאוויטש

הגליון הלז מוקדש

לזכר נשמת האשה החשובה

מרת **יוכבד** בת ר' **נתנאל** ע"ה [קנאפפלער]

נפטרה ביום חמשה עשר באב תש"ע לפ"ק

והננו מברכים לכל אלפי הקוראים ברכת

א געזונטע זוממער

און א כתיבה וחתימה טובה

לשנה הבאה בירושלים

אמן ואמן

לזכר עולם יהיה צדיק

הגליון הלז מוקדש לעילוי נשמתם המהורה של
רבותי היקרים הגאונים הצדיקים שזכיתי להתחמם לאורם הגדול
ולהתאבק בעפר רגליהם, אשר נסתלקו בחודש זה חודש אב, הלא המה:
לע"נ רבינו שלמה בן רבינו בנציון (בעל "קדושת ציון")
האלבערשטאם זיעזעכ"א

כ"ק אדמו"ר מבאבוב בעל "דברי שלמה"
נתבקש לישיבה של מעלה ביום ר"ח אב שנת תש"ס לפ"ק



לע"נ רבינו יוסף בן רבינו יעקב יחזקי' גרינוואלד זיעזעכ"א
כ"ק אדמו"ר מפאפא בעל "ויחי יוסף"
נסתלק לגנוי מרומים ביום י"ג אב תשמ"ד לפ"ק



לע"נ רבינו יואל בן רבינו חנני' יו"ט ליפא (בעל "קדושת יו"ט")
טייטלבוים זיעזעכ"א

כ"ק האדמו"ר מסאטמאר בעל "דברי יואל"
עלה בסערה השמימה ביום כ"ו אב תשל"ט לפ"ק



בסייעתא דשמיא • ובעזרת השם יתברך

נתייחד
בשנת
תשנ"ב

תהלים גייט נישט אויף קיין וואקאציע

מיר ווילען מודיע זיין לכל הקהל הקודש, אז אונזער
גאנץ יעריגע "מנין תהלים" וואס גייט שוין אן די
לעצטע 33 יאר כולם שוין לטובה, א יעדע זונטאג
אין בית המדרש באבוב, סיי זומער און סיי ווינטער,

גייט אן א גאנץ זוממער, בלי הפסק

א יעדע זונטאג

בשעה 5:00

[ווינטער בשעה 3:30]

בבית המדרש באבוב

15 Ave. - 48th Street

תהא שנת פילע הונדערטערס - תשפ"ה

אלכסנדר אליעזר בן ברכה קנאפפלער